

JOS BRINK

De biografie van een uniek
tv- en theatertalent

Tom van den Oetelaar

Spectrum
Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

Inhoud

Proloog – Jos en ik	9
1 – Oorlogskind	15
2 – Een lawaaiig gezin	20
3 – Coming-out	34
4 – De tienerster valt van zijn voetstuk	46
5 – Bevlogen mislukkingen	59
6 – Nog geen Jos Brink Show	70
7 – Succes in theater én in de liefde	76
8 – De publiekslieveling	93
9 – Modern family	116
10 – Eén grote <i>Wedden dat...?</i> -familie	135
11 – Beminde bezittingen	148
12 – De grenzen van succes	158
13 – Relatiecrisis	170
14 – De verzoening	181
15 – Meneer Bros	200
16 – Als de finale niet goed is, deugt de show niet	209
Epiloog – Onvoorwaardelijke liefde	221
Dankwoord	224
Tijdslijn	227
Bronnen	233
Fotoverantwoording	250
Register	252

Hoofdstuk 4 – De tienerster valt van zijn voetstuk

Na zijn eerste liefdesleed krabbelt Jos snel overeind. Hij pakt na anderhalve maand de presentatie van *Tussen 10 plus en 20 min* weer op. Als tieneridool ontmoet hij de grote sterren van dat moment. Als de Beatles in Nederland zijn, mag hij mee op de rondvaartboot. Hij ontmoet Cliff Richard en Françoise Hardy. Hij interviewt Chubby Checker en Sammy Davis jr., verwelkomt Bobby Vee op Schiphol en gaat op tournee met Adamo. Vele avonden staat hij op het podium om artiesten aan te kondigen. De *Haagse Post* doet op 10 augustus 1964 verslag van zo'n avond. 'De fondantstem van Jos Brink, wekelijks te consumeren in AVRO's tiener-programma *Tussen 10 plus en 20 min* kondigt in de Scheveningse Kurzaal de eerste "warming up"-artiesten aan.' Jos introduceert Trix and the Paramounts. Dat valt in de smaak: 'Hoofden met overwegend overtollige hardossen deinen gemeenzaam op de professionele beat,' noteert de verslaggever. Ook bandparodist André van Duin en twee opvolgende beatbands doen het goed bij het publiek en zwepen de zaal lekker op.

Dan wordt het publiek onrustig. Ze willen waar ze voor zijn gekomen en roepen om hun idolen. Jos maakt een inschattingsfout. Bij wijze van grap kondigt hij de hoofdact aan. 'Ja hoor, ze zijn d'r,' roept hij guitig. 'Maar ze komen nog niet hoor.' Het publiek moet eerst nog naar een optreden van The

Fouryo's kijken. The Fouryo's was een close-harmony-zanggroep die weliswaar met liedjes als 'Dans nog eenmaal met mij' en 'Zeg niet nee' grote hits op zijn naam had, maar hier volkomen misplaatst was. Het optreden van het arme viertal gaat ten onder in een storm van lawaai en ze worden met rotte appels bekogeld. Dan is het pauze. Maar niet voordat Jos alvast een foto van de hoofdact laat zien: de Rolling Stones.

Wat voor Jos begon als een van de vele schnabbels die hij in die dagen deed, wordt later beschreven als het begin van de rebelse jaren zestig. En Jos staat erbovenop. Als hij na de pauze de groep aankondigt en foutief meldt dat die uit vier leden bestaat, in plaats van vijf, wordt hij weg gefloten. De Stones komen op en het publiek breekt de zaal af – letterlijk. Na vijf nummers wordt het optreden afgebroken. Het doek gaat dicht, de Stones vluchten het gebouw uit en de zaal van het Kurhaus is gesloopt. 'Om de drie maten ging er een kroonluchter naar beneden. Het zou me eeuwig bijblijven,' zou Jos er later over zeggen. 'De Fouryo's hoorden daar natuurlijk helemaal niet thuis.' En Jos Brink natuurlijk ook niet. Maar hij is zo toch maar mooi verbonden met een legendarisch moment in de vaderlandse muziekgeschiedenis.

Jos zou zich er niet lang druk om maken. Hij had allang weer een grote nieuwe uitdaging: de televisie! Geholpen door Skip krijgt hij een auditie. 'Het is levensbelangrijk dat jij óók regelmatig voor de tv komt,' schrijft Skip hem. 'Ik adviseer je derhalve: bel Gerrit den Braber.' Jos had in de zomer van 1963 al zijn beeldbuisdebuut gemaakt. Een kleine rol, in het stuk *Seizoenzang* van regisseur Dick Harris, als George Gershwin. Maar nu wordt het menens. 'Ik zou wel eens een proefopname met jou willen maken als presentator van *Combo*,' schrijft tv-producer Gerrit den Braber hem in een memo. *Combo* is het muziekprogramma van de AVRO. Die proefopname komt er en wordt nog uitgezonden ook. De uitzending bevalt kennelijk,

want in oktober 1964 is Jos terug met een nieuwe aflevering. En deze is bewaard gebleven, dus kan ik zien hoe de man die later in *Wedden dat...?* voor het oog van veertien miljoen kijkers met een stralende lach van de showtrap schreed het in zijn eerste uitzendingen deed. *Combo* begint vanzelfsprekend met een shot van een combo (pianist, bas, drums, xylofoon), dat een opbeurend wijsje speelt. Terwijl de titelkaart in beeld is, zwenkt de camera naar een groep beheerst dansende jongeren. Keurige paartjes, jongetje-meisje. Na een halve minuut is er beschaafd applaus en de presentator komt in beeld.

Jos heeft een dunne, donkere stropdas om en een ruimzittend licht jasje aan dat bezien met de ogen van nu het meest doet denken aan een stofjas. De eerste seconde is er de stralende lach die hem later zo populair zou maken. Met de microfoon in de hand, dicht bij de mond, zegt hij: 'Goeienavond bij *Combo!*' Gevolgd door een keurig uit het hoofd geleerde tekst: 'We zijn vanavond in zaal Duinvermaak in Bergen, waar we behalve een talrijk heel plezierig teenage-publiek ook nog een paar andere gasten hebben.' De ogen zijn niet continu op de camera gericht. Soms kijkt Jos de zaal in, soms kijkt hij even onzeker opzij. Zijn dictie is vlekkeloos, zijn Engelse uitspraak keurig. Hij somt de gasten van die avond op en kondigt het eerste optreden aan: 'You've done it again' van Johnny Lion and the Jumping Jewels.

Zijn latere presentaties doet hij zittend tussen de teenagers of nadat hij gedanst heeft met een meisje uit het publiek. Na 22 minuten is het weer voorbij en neemt Jos plechtig afscheid. 'Afscheid van Duinvermaak in Bergen. Afscheid van het erg plezierige publiek dat hier vanavond aanwezig was. Afscheid van *Combo* met het Winchester Quartet. Goedenavond, tot de volgende keer.'

In de loop van 1965 raakt de relatie tussen Jos en de AVRO verstoord door de manier waarop hij zich presenteert in interviews. 'Wij nemen zonder meer aan, dat u van AVRO's persdienst toestemming hebt gekregen voor het interview in *Trouw* van 14 april,' begint Jos' tv-baas Gerrit den Braber zijn brief. 'Dat wil evenwel niet zeggen dat wij het met de inhoud van dit artikel eens zijn.'

Jos blikte in het gewraakte artikel terug op zijn tijd bij de hoorspelkern en noemt het er 'één grote corrupte bende'. Daar is Den Braber niet blij mee: 'Als u domme dingen doet of zegt, dan heeft dit automatisch zijn weerslag op de AVRO.' In het interview vertelt Jos ook weer over de vele brieven die hij krijgt. In dit geval zijn het er maar liefst zeshonderd per week. Hij kan ze natuurlijk niet allemaal beantwoorden. Maar die van zieke mensen beantwoordt hij wel. En soms zoekt hij er eentje op: 'In Rotterdam was zo'n ziek meisje. Het arme kind wist dat ze nooit meer beter zou worden. Veertien jaar was ze, maar opgewekt als altijd, enorm. Eén keer heb ik zelfs voor haar gezongen – zou ik nooit doen – maar ze vond het heerlijk. Nu is ze dood en ik ben blij dat ik het gedaan heb.' Den Braber vindt het smakeloos: 'Zelfs indien dit verhaal op waarheid zou berusten is het toch wel volkomen onjuist om dit te laten publiceren. U hebt er kennelijk behoefte aan u populairder voor te doen dan u bent. Maar u moet er toch wel terdege rekening mee houden dat de waardigheid van de omroepvereniging waarvoor u werkt daardoor niet in het gedrang komt.'

De brief komt niet meteen bij Jos terecht. Hij wordt gestuurd naar het adres van zijn ouders in Tilburg. Dus als Jos hem onder ogen krijgt, gaat hij vergezeld van een boodschap die zijn moeder er met balpen onder heeft geschreven. Zijn ouders waren ook bepaald niet blij met het interview: 'Het was volgens ons ook een immoreel gezwets.' Ze verwijt Jos dat hij met zijn uitlatingen niet alleen zichzelf, maar het hele gezin

boegbeeld voor homo's te worden. En op hetzelfde moment staat hij op het punt door te breken als lieveling van het grote publiek.

Hoofdstuk 8 – De publiekslieveling

Op 15 oktober 1977 begint de definitieve, niet te stuiten opmars van Jos Brink als televisiester. Om precies te zijn om 21.15 uur, want dan start op Nederland 2 AVRO's *Puzzeluur*. Een uur puzzelen op tv, waarom was dat nou leuk om naar te kijken? Ik bel de bedenker, Jan Meulendijks. Met zijn partner Bart Schuil heeft hij *Puzzeluur* bedacht: 'Puzzelen, tja, het is een spelletje. Dat kan in feite iedere presentator leiden.' En daarmee verklaart Meulendijks meteen het succes van Jos, want die maakte er dus méér van: 'Waarom moet je lachen bij een puzzelprogramma? Hij zorgde daarvoor. Want hij was zo welbespraakt en geestig.' Meulendijks stond versteld van de professionaliteit van Jos: 'Als hij regels uit moest leggen en we wilden dat hij iets op een bepaalde manier zou zeggen, maakte hij zich dat meteen eigen. En het kwam er dan precies uit zoals we het bedoeld hadden.'

Omdat amusement in die jaren door de omroepen nauwelijks werd bewaard, is er van alle *Puzzeluren* bijna niets meer. Gelukkig heeft Frank nog een oude Betamax-band waar een aflevering op staat. Het begint met de programmatitel in beeld. Als de camera uitzoomt, blijkt dit een schuifdeur, en begeleid door een zeer gedateerd synthesizerdeuntje loopt Jos naar voren. Het publiek gaat staan en klapt geestdriftig. Vooral de dames van middelbare leeftijd kijken er verrukt bij. Jos, on-

berispelijk gekleed in smoking, lacht breeduit, maakt een diepe buiging, trekt een gezicht van: 'Is dat echt allemaal voor mij? Nee joh!' en maakt daarmee het publiek uitzinnig: het trappelt op de banken. Pas als het applaus weggeëbd is, neemt hij het woord: 'We hebben maar een uurtje, hè. Het is geen puzzel-nacht.' Bij het kennismakingsgesprek met de kandidaten gaat hij meteen los. Van kandidaat Jur verneemt hij dat zijn slechtste eigenschap is dat, als hij iets nieuws heeft gekocht, hij dat meteen sloopst en vanbinnen bekijkt. Jos reageert: 'Dat was een mooi vooruitzicht voor je vrouw dan, op je trouwdag!' Jos ligt er zelf om in een deuk. Jur slaat terug en vraagt hem: 'Weet je wat het verschil is tussen Jos Brink en de Hulk? De Hulk wordt weer normaal!'

Als het spel start, belooft Jos dat het volkomen eerlijk gaat. 'Want het is geld van de AVRO en daar mag je niet mee gooien.' Maar hij zegt antwoorden voor en schuift een kandidaat het kaartje met de antwoorden voor de neus. Het publiek ligt dubbel, en de kandidaten, en Jos natuurlijk ook: 'Heb ik de jury weer tuk! Want het kan namelijk niet teruggeschroefd worden.' Maar toch, als het spel vordert en het gaat om serieus geld, het winnen van duizend gulden, is het Jos ernst. Omdat beide kandidaten in de kwalificatieronde alle antwoorden goed hadden, mogen ze samen door naar de finale. Ze moeten in zestig seconden een kruiswoordpuzzel oplossen. Dat komt traag op gang, maar door het voorzeggan van de eerste antwoorden helpt Jos de kandidaten. En als hij de laatste antwoorden ook voorzegt, halen ze het net. Ze krijgen allebei vijfhonderd gulden.

Het hele spel klopt zo voor geen meter, maar het publiek vindt het prachtig. Op zaterdag 28 april 1979, als Jos net de deur uit is voor een belangrijke tv-opname, krijgt Frank telefoon. Jos heeft met *Puzzeluur* de Televizier-Ring gewonnen, de prijs voor het populairste tv-programma volgens de lezers van

het tv-tijdschrift *Televizier*. Met dit goede nieuws gaat hij naar het Congresgebouw in Den Haag, waar Jos aan het repeteren is voor het programma *Alstublieft Majesteit*. Een bijzondere en eervolle opdracht: het programma wordt aangeboden aan koningin Juliana voor haar zeventigste verjaardag. De majesteit zal ook zelf aanwezig zijn in de zaal en Jos praat het allemaal aan elkaar. Vooraf hadden Jos en Frank eigenlijk niet zo'n hoge dunk van het programma. Artiesten die optraden waren onder anderen Jan Akkerman, Lenny Kuhr, Thijs van Leer en Ramses Shaffy. 'We vonden het een beetje rommelig samengesteld voor de jarige job,' herinnert Frank zich. 'Een uur voor de opname zocht ik Jos op in de kleedkamer en vertelde hem dat hij de Televizier-Ring had gewonnen. Hij reageerde verrast, nam er een slok cognac op en moest alweer snel door naar de schmink. Maar het gaf hem voor die ingewikkelde uitzending die hij moest maken zelfvertrouwen.'

Als Jos bij het openingsapplaus van de showtrap dartzelt, lijkt hij inderdaad wel te zweven. In zijn armen heeft hij iets dat vanuit de verte lijkt op een kerstboom. Het is de bos bloemen die hij Juliana moet gaan overhandigen. 'Majesteit, we hebben een volle bak: tweeduizend mensen in huis. Wat fijn dat u een kaartje heeft kunnen krijgen!' Een paar minuten eerder was de koningin met haar familie de zaal binnengekomen, terwijl een koortje van drie kinderen aarzelend 'Lang zal ze leven' zong. Onder doodse stilte waren ze gaan zitten, en pas toen zette het orkest een ouverture in. Met zijn opmerking ontlokt Jos een bevrijdende lach uit de zaal: de spanning is gebroken. Hij stapt naar voren, gaat voor de koningin staan en maakt een diepe buiging. Wat een fantastisch moment moet dit voor hem zijn, bedenk ik me. Met Tekstpierement heeft hij het koningshuis wel eens op de hak genomen. Zelfs zo, dat een burgemeester die in de zaal zat demonstratief opstapte. Het werd een rel en Jos was zwaar beledigd: hij was juist zo'n fan van Oranje. Nu

staat hij voor zijn heldin en hij pakt z'n kans: 'Ik had een klein boeketje besteld, vergeet-mij-nietjes of zo, en het is een beetje groter uitgevallen.'

Jos blijft staan met de enorme bos in zijn hand. 'Het is een beetje moeilijk moment voor mij, dat zult u begrijpen. We kennen elkaar alleen via televisie.' De majesteit lacht, prins Bernhard en kroonprinses Beatrix lachen ook. Zelfs de twaalfjarige Willem-Alexander, die kort daarvoor nog verveeld voor zich uit staarde, zit nu te lachen. Jos looft de bescheiden inborst van Juliana, die er niet van houdt op een voetstuk te worden geplaatst. 'Miljoenen mensen worden zeventig jaar. Maar we zitten hier met tweeduizend onderdanen. En u bent toch de *bovendaan*.' Juliana slaat lachend haar hand voor haar gezicht. 'Lieve Koningin, we houden allemaal vreselijk veel van u. Waarom, dat zal iedereen begrijpen. Heel, heel hartelijk gefeliciteerd. En blijf nog lang bij ons. Laten we daar maar mee beginnen.' Applaus zwelt aan en dan komt het. Jos buigt zich naar voren en geeft koningin Juliana een zoen op haar rechterwang.

'Jos had bedacht: ik ga de koningin een zoen geven,' bevestigt Frank. 'Maar hij wilde het moment afwachten. Of de sfeer goed was, of zijn gevoel erbij goed was.' Aansluitend gooit hij er nog wat koninklijke grappen uit ('Pieter van Vollenhoven heeft pianoles bij me'), somt in hoog tempo uit zijn hoofd de negen doopnamen van prins Bernhard op ('Toen u geboren werd, hebben ze vier keer het water moeten bijvullen bij de doop'), beschrijft voor de radioluisteraars de jurk van Juliana ('Het zal wel geen katoentje van de Albert Cuyp zijn') en noemt de Gouden Koets de Gouden Caravan. 'Ben ik tegen het protocol?' Waarschijnlijk wel. Niet dat Jos vooraf veel van het protocollaire gedoe heeft meegekregen. Omdat hij druk was met de voorbereidingen voor zijn nieuwe musical *Maskerade*, deden regisseur Theo Ordeman en producer Gerrit

den Braber de besprekingen met de vertegenwoordigers van Soestdijk en de Rijksvoorlichtingsdienst. Wel vroegen ze bij herhaling wat Jos dacht te gaan zeggen. Hij had steeds zijn kaarten tegen de borst gehouden en gezegd dat hij het niet wist. Bij de generale repetitie noemde hij Den Braber, die voor koningin Juliana speelde, 'Hare Gerrit'. Het leverde hem pijnlijke blikken op van medewerkers van de rvd. Hij had geïnformeerd of het mogelijk was Juliana vóór de opname even te ontmoeten. 'Het kan niet. Het is tegen het protocol,' kreeg Jos te horen. Hij was kwaad en teleurgesteld, maar hield zich verder vast aan een uitspraak die Juliana zelf schijnt te hebben gedaan: 'Er bestaat geen protocol, dat is voor idioten.'

Honderden uren video heb ik van Jos gezien. Door mijn eigen ervaring als presentator voor de Regionale Omroep Brabant kijk ik niet alleen als liefhebber. En vooral hier valt me op hoe verbluffend vakkundig zijn presentatie is. Niet alleen voelt hij tegenover een zeer onalledaags gezelschap de sfeer zo goed aan dat hij precies de juiste grap op het juiste moment plaatst, hij legt ook op prettige wijze het programma aan de kijkers en het publiek in de zaal uit. Een flinke lap gedetailleerde informatie over artiesten die hun royalty's afstaan voor het goede doel en hoe dat allemaal werkt: nu heb je daar autocue voor. Maar die was hier in geen velden of wegen te bekennen. Op een op het oog ontspannen wijze doet Jos het, net als die negen namen van prins Bernhard, allemaal uit z'n hoofd. Op mij maakt deze meer dan veertig jaar oude opname grote indruk. Maar Frank kijkt er niet van op: 'Jos had al heel veel gepresenteerd. Hij was al twee keer heel beroemd geweest.' Frank verwijst naar de tieneridooltijd in de jaren zestig en de presentaties bij de tros. Ik werp tegen dat hij in het begin door Skip geschreven tekstjes voorlas en dat dat toch iets anders is dan wat we hier van hem zagen. En ik wijs op het amateurisme van zijn eerste theatervoorstellingen. 'Maar hij heeft het wél

1964 Met
John Lennon

1964 Met
Françoise Hardy

1964 Met Skip op vakantie in Torremolinos